

Развојот на украинско-македонските односи е важен елемент на курсот на политичкото и на економското зближување со земјите од балканскиот регион, во контекст на европската и евроатлантската интеграција на нашата држава. Карактеристично за овие односи е високиот степен на меѓусебна доверба, систематското продлабочување на соработката на билатерално ниво и меѓусебната поддршка во рамките на меѓународните организации.

Пишува: Тарас МОСКАЛЕНКО

Историските врски на народите кои ги населувале териториите на Украина и на Македонија датираат од многу одамна. Зачувани се документарни сведоштва за тоа дека во средината на IV век пр. н. е. Скифското и Македонското царство уредиле непосредни меѓусебни контакти, а скифскиот цар Атеј дури ја предложил својата ќерка за сопруга на македонскиот цар Филип II, кого бил подготвен да го признае за "син" и "наследник" за сметка на воената помош. Всушност, претходниците на нашите прадедовци многу добро знаеле едни за други.

Од VI век н. е., кога во Македонија на дошле словенските племиња, кај нашите земји почнала етничката линија на врски. Се покажало дека тие племиња дошле од Киевска Рус, и тоа токму од регионот на триаголникот Киев-Могилев-Брест. Оттука произлегува заклучокот дека Украинците и Македонците имаат единствена историска татковина, дамнешни заеднички етнички корења.

Во периодот на владеењето на Македонската династија (867-1057) се сложил цел систем од економски, дипломатски и културни врски меѓу Македонија и Киевска Рус, кој особено зајакнал по прифаќањето на христијанството од страна на Киевска Рус. Многу познати истражувачи, меѓу кои украинскиот историчар Иван Огиенко (митрополит Иларион), тврдат дека христијанството во Рус, всушност се пренело токму од Македонија. Во тој процес македонскиот град Охрид одиграл главна културолошка улога. Благодарение на поддршката од Охридската

СПОМЕНИК НА КНЕГИЊА ОЛГА, СВ. АНДРИЈ ПРВОЗВАНИ И МАКЕДОНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ (1914-1993)

ИЛЈАДАГОДИШНОТ

патријаршија, христијанската црква во Рус ја поминувала својата организациона и духовна изградба. Создадената азбука од солунските црковни просветители од македонско потекло, Светите Кирил и Методиј, им дале на Украинците, како и на сите Словени, моќно средство за освојување на културата, образованието, науката и предавање на знаењата од поколение на поколение.

На таков начин кон етничкото и јазичното словенско единство се додало и духовното единство - христијанското. Благодарение на овие две големи сили, блиските односи на сродните украински и македонски народ го издржале илјадагодишното историско искушение. Историјата што изминала ги ставила двата народа речиси во иста неповолна ситуација. Со векови тие биле принудени да бидат во состав на други држави, бранејќи го правото за зачувување на својата самобитност, јазик, култура и религија. Затоа напредните украински и македонски кругови секогаш сочувствувале едни со други во заедничката национално-ослободителна војна, давајќи ја во неа, според можностите, својата меѓусебна поддршка. На пример, познато е дека во периодот 1759-1773 година, за да ги одбрани своите тогашни граници, на Украина ѝ помогнал Македонскиот полк кој бил во состав на царските војски, дислоцирајќи се во некогашната козачка престолнина на Богдан Хмељницкиј, Чигирин. Од своја страна, прогресивното украинство во 1903 година сестрано го поддржало Илинденското востание на македонскиот народ против османлиското ropство, а словенскиот доброволен фонд во Киев, на чело со професорот од Универзитетот во престолнината, Т. Флоринскиј, за востаниците и за бегалците собрал значителна материјална помош.

Во периодот на Втората светска војна Украинците и Македонците војувале на еден фронт - против фашизмот. Во врска со тоа треба да се спомне решавачкото значење за ослободување на Македонија и на целата некогашна Југославија од окупаторите, кое го имала токму Јаско-Кишинивската воена операција, извршена од вториот и од третиот Украински фронт, која предизвикала пораз на 22 германски дивизии.

На 23 јули 1993 година Украина, една од првите, меѓу земјите од светот, ја признала независноста на Македонија, а веќе на 20 април 1995 година по пат на размена на ноти меѓу надворешно-политичките ресори на двете држави биле воспоставени украинско-македонски дипломатски односи. Со тоа Украина, и покрај забележливиот надворешен отпор, ја признала државната самостојност на Република Македонија под нејзиното уставно име. Официјалните билатерални контакти почнале во мај 1996 година, кога Скопје го посетила украинска делегација на чело со тогашниот министер на Кабинетот на министрите на Украина, В. П. Пустовојтенко.

На 16 и 17 декември 1998 година, за време на првата официјална посета на претседателот на Украина, Л. Д. Кучма, на Р Македонија бил потпишан Договор за пријателство и соработка меѓу двете држави. Токму овој сеопфатен меѓудржавен документ, кој засекогаш останува важна нишка во историјата на украинско-македонските односи, го означил почетокот на широкото и сестраното развивање на политичката, економската и културната соработка. Карактеристично обележје на билатералната соработка стана високата динамичност во украинско-македонскиот дијалог на највисоко ниво, благодарение на регуларните

средби во рамките на меѓусебните посети и бројните меѓународни форуми.

Забележлива црта во украинско-македонските односи е дадената воено-техничка помош во 2001 година од страна на законската Влада на Македонија, во согласност со претходно склучените договорно-правни документи. Токму таа стана главен воздржувачки фактор за запирање на ескалацијата на насилството, што ги принуди страните на внатрешниот меѓуетнички конфликт да бараат патишта за негово решавање на политичко рамниште. Во тој контекст, крајно важна е и заедничката посета на Македонија на 5 август 2001 година на тогашниот министер за надворешни работи на Украина, А. М. Зленко, и на високиот претставник на ЕУ за заедничка надворешна политика и безбедност, Хавиер Солана, до која дојде во најкритичниот период на вооруженото меѓуетничко спротивставување.

кои ја поддржа заедничката украинско-грузијска иницијатива за одржување на Форумот на заедништво на Демократскиот избор, и лично присуствувал на одржувањето на првото заседание на Самитот во Киев на 2 декември 2005 година.

Со пријателските односи, кои се воспоставени на меѓудржавно ниво, и личните меѓусебни односи на високото раководство на двете земји, Македонија може да стане отскочна даска за унапредување на интересите на Украина во Балканот.

Во сегашната етапа особено значење добива активирањето на трговско-економската соработка, како фактор на натамошниот стабилен развој на сите сфери од билатералните односи. Една од приоритетните насоки во таа сфера се гледа во искористувањето на потенцијалот на РМ за пробивање на стоките од националното производство на пазарот

себно дејствување меѓу националните академии на науки и уметности на Украина и на Македонија. За оваа есен се планира одржување на редовна научна конференција во Битола, на која научниците од двете земји ќе расправаат за актуелните проблеми при продлабочувањето на културните врски и проблемите и перспективите во областа на енергетиката.

Министерството за образование и наука на Р Македонија ја поддржува иницијативата за воведување предавање на украински јазик на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, врз основа на реципроцитет - предавање на македонски јазик на Катедрата за словенска филологија на Универзитетот "Т. Г. Шевченко" во Киев. На Националниот универзитет во Лавов "И. Франко" веќе се предава македонски јазик. Секоја година традиционално во август научниците и студентите од Украина учествуваат на

О ИСТОРИСКО ИСКУШЕНИЕ

СПОМЕНИК НА БРАЌАТА КИЈ, ШЧЕК, ХОРИВ И НИВНАТА СЕСТРА ЛИБИД

Натамошниот развој на украинско-македонските односи е важен елемент на курсот на политичкото и на економското зближување со земјите од балканскиот регион, во контекст на европската и евроатлантската интеграција на нашата држава. Карактеристично за овие односи е високиот степен на меѓусебна доверба, систематското продлабочување на соработката на билатерално ниво и меѓусебната поддршка во рамките на меѓународните организации.

Успешно е и меѓусебното дејствување на Украина и на РМ во рамките на ООН, ПА СЕ, ПА ОБСЕ, Централноевропската иницијатива (ЦЕИ) и др. Во март 2005 година Македонија ја поддржа аспирацијата на Украина да стане полноправна членка на Советот на министрите за одбрана на Југоисточна Европа и активно го лобираше нејзиниот влез во декември 2005 година.

Претседателот на Р Македонија, Бранко Црвенковски, беше еден од првите

на Балканскиот регион, за што би помогнало одржувањето на основачкото заседание на Меѓувладината украинско-македонска комисија за трговско-економска соработка и Мешовитиот комитет за разгледување на прашањата од имплементацијата на Спогодбата меѓу Украина и РМ за слободна трговија.

Исто така, многу радува плодната соработка во културно-хуманитарната сфера. Културно-хуманитарната соработка меѓу Украина и Република Македонија е една од важните насоки од развојот на билатералните односи меѓу двете држави. Културната, религиската, јазичната и етничката блискост на двата народа го условува високиот степен на меѓусебна заинтересираност за развој на украинско-македонските културно-хуманитарни контакти на сите нивоа.

Клучен елемент на соработка во научно-образовната сфера, врз основа на постигнатите договори, е натамошното продлабочување на практичното меѓу-

семинарот за македонски јазик, литература и култура во Охрид.

Благодарение на активоста на Здружението на Украинците во РМ "Лесја Украинка" досега во македонските списанија за литература и уметност излегле преводи на многу украински писатели, меѓу кои: П. Тичина, П. Загребелниј, О. Кобилјанска, З. Гончарук, С. Склјаренко, П. Мовчан, И. Драч, Р. Лубкивскиј, Ј. Покаљчук, В. Кикот, В. Кордун, И. Римарук, С. Никшич и др. Со поддршка на Амбасадата на Украина, во издание на "Лесја Украинка", во 2006 година излегоа од печат книгите превод "Болјарката" (избор од драмските дела) на Лесја Украинка, драмата "Назар Стодолја" од Тарас Шевченко, научната брошура од Н. Наумова и В. Чорниј-Мешкова; "...И осознајте ја вистината и таа ќе ве ослободи", по повод одбележувањето на 160-годишнината од создавањето на Кирило-Методијевското братство; прв пат во РМ на украински јазик во автопревод на В. Чорниј-Мешкова избор од нејзината поезија "Киевски епиграми". Во соработка со издавачката куќа "Матица Македонска" излегоа од печат изборот од поезијата на В. Чорниј-Мешкова на македонски јазик "Еделвејс во долапот", чија промоција набрзо ќе се одржи. Наскоро излегува од печат преводот на изборот од поезијата на украинскиот поет Богдан-Игор Антонич "Вознесение", во реализација на Здружението на Украинците во РМ, чија промоција се планира при крајот на овој месец, во соработка со НУБ "Климент Охридски". Наскоро се очекува и промоција на книгата поезија "Вечерни молитви" од украинскиот научник, поет и пратеник, С. Довгий, на украински и на македонски јазик, во издание на "Матица Македонска".